

Zelfstandig ondernemend,

Voor een werknemer in Nederland is het leven goed; een uitdagende baan met doorgroeimogelijkheden, eventueel parttime uitgevoerd. Het salaris wordt zelfs betaald als je niet komt werken omdat je ziek bent. Bij langdurige arbeidsongeschiktheid is er de WIA. De baas betaalt de premie. Goed geregeld dus. Zo niet voor zelfstandig ondernemers. Bij ziekte en arbeidsongeschiktheid krijgen zij niets.

Starters

Je zou dus verwachten dat een werknemer tot aan zijn pensioen trouw is aan zijn werkgever en in ieder geval aan zijn werknemerschap. Toch is er in 2007 een recordaantal Nederlanders zelfstandig geworden. Waarom? Niet voor extra vrije tijd, want uit onderzoek onder startende ondernemers blijkt dat na het starten van de onderneming met name de vrije tijd in het gedrang komt. Wel is bij een meerderheid van de startende ondernemers het plezier in het werk toegenomen. Daar staat tegenover dat de winst tegenvalt en bij ongeveer de helft van de starters geheel achterwege blijft. In het eerste jaar stoppen dan ook zo'n 22 procent van de starters met hun onderneming.

Verzekeraars mogen echter wel zelf bepalen of de ondernemer welkom is of niet.

Toch trekt het ondernemerschap, niet in de laatste plaats door de lobby van de overheid en het bedrijfsleven. Starters zijn immers goed voor economische groei. Momenteel starten met name veel zelfstandigen zonder personeel, de zogeheten ZZP'ers. Naar schatting zullen er volgend jaar tegen de een miljoen ZZP'ers werkzaam zijn in Nederland. Dit zorgt naar verwachting voor een kostenverlagend effect; immers hoe meer aanbieders hoe lager de tarieven.

Bescherming

De zelfstandige ondernemers kunnen hun inkomen bij arbeidsongeschiktheid beschermen met een individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering. Verzekeraars mogen echter wel zelf bepalen of de ondernemer welkom is of niet. Dit houdt in dat de wat minder gezonde aspirant-verzekerde pech kan hebben. Na ontvangst van de gezondheidsverklaring en de eventuele keuringsstukken zal de verzekeraar op basis van haar medisch adviseur een acceptatievoorstel doen. Er zijn een aantal mogelijkheden zoals:

- De verzekering wordt 'gewoon geaccepteerd';
- De verzekering wordt geaccepteerd met uitsluiting van een bepaalde ziekte of kwaal;
- De verzekering kan worden gesloten tegen een opslag op de geoffreerde premie;
- Een opslag op de premie en een uitsluiting.

Kortom, de starter met de slechte rug krijgt een verzekering aangeboden die (inkomensverlies bij) arbeidsongeschiktheid als gevolg van rugklachten niet dekt. Volledig logisch; het is per slot van rekening geen heel erg onzeker voorval dat de rug nog voor problemen gaat zorgen.

De ondernemer kan dan het voorstel van de verzekeraar accepteren en er gemakshalve van uitgaan dat de slechte rug niet meer opspeelt, of het risico elders proberen onder te brengen.

Het is natuurlijk ook mogelijk dat verzekeraars er helemaal geen brood in zien en de aanvraag volledig afwijzen. Dit risi-

vrijwillig verzekerd

co is reëel, want vooral ouderen starten (gemiddelde leeftijd boven de 40) en ouderdom komt nou eenmaal met gebreken. Een doekje voor het bloeden is dan de WAZ-vangnetpolis.

WAZ-vangnet

De Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) is binnen zes jaar ingevoerd en afgevoerd. Geen groot succes dus. Zeker niet vergeleken bij de WAO die het bijna 40 jaar uit heeft gehouden. Per 1 augustus 2004 is de WAZ, mede op verzoek van MKB Nederland, afgeschaft. Toch betekende dit voor enkele zelfstandigen geen verbetering. Vanaf dat moment waren zelfstandigen namelijk aangewezen op een arbeidsongeschiktheidsverzekering bij een particuliere verzekeraar. Degenen die niet werden geaccepteerd door die verzekeraar zaten zonder dekking voor het risico van inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid. Voor deze categorie werd het WAZ-vangnet gecreëerd. Deze verzekering, uitgevoerd door particuliere verzekeraars moet binnen 3 maanden na aanvang van zelfstandigheid worden aangevraagd.

De dekking van dit vangnet is gelijk aan die van de WAZ, met dien verstande dat het eigen risico is uitgebreid naar 104 weken. Een uitkering wordt alleen nog verstrekt als er sprake is van volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid. Vindt deze arbeidsongeschiktheid plaats binnen vijf jaar na het afsluiten van de dekking, dan is de uitkeringsduur gemaximeerd op vijf jaren, bij latere arbeidsongeschiktheid loopt de uitkering door tot de 65-jarige leeftijd is bereikt. De premie is hoog: gemiddeld zo'n € 2.400 op jaarbasis. Het verzekerde bedrag op jaarbasis bedraagt nog steeds € 12.000. Een vangnet dus waarbij het na de val nog steeds hard neerkomen is.

Bijzondere bijstand zelfstandigen

Er is nog een potje waar zelfstandigen in geval van nood een beroep op kunnen doen, de bijzondere bijstand zelfstandigen. Deze regeling is niet expliciet in het leven geroepen voor inkomstenopvang bij arbeidsongeschiktheid, maar zo kan het in de praktijk wel uitwerken. Als de zelfstandige door bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid tijdelijk in geldnood zit, kan hij bij de gemeente aankloppen voor bijzondere bijstand. Er gelden echter wel een aantal voorwaarden. De belangrijkste daarvan zijn dat de arbeidsongeschiktheid van tijdelijke aard moet zijn en dat het geld niet ergens anders geleend kan worden. De zelfstandige moet dus eerst naar de bank. Bijzondere bijstand is geen verzekering en er wordt dus geen premie voor betaald. De eventuele uitkering moet dan ook worden terugbetaald, tegen een rente van zo'n 6 procent.

Vrijwillige voortzetting

Het zal duidelijk zijn dat de WAZ, het WAZ-vangnet en de bijzondere bijstand voor de meeste ondernemers geen zekerheid kan bieden bij arbeidsongeschiktheid. Gelukkig is er dus de particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering. De markt is momenteel vol van AOV's met dekkingen in alle soorten en maten met bovendien grote aanvangskortingen op de premie. Maar de particuliere verzekeraars zijn, zoals

eerder vermeld, niet verplicht de zelfstandige te verzekeren. Wat te doen als geen enkele verzekeraar je accepteert? Het UWV reikt de helpende hand met de vrijwillige voortzetting.

Het UWV kan voor de volgende risico's een verzekering aanbieden:

- Inkomensverlies door ziekte: Ziektewet;
- Inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid: WIA;
- Inkomensverlies door werkloosheid: WW.

De vrijwillige WW-verzekering tegen inkomensverlies door werkloosheid is alleen voor alfa-hulpverlening of particuliere hulpverlening beschikbaar. De WIA en Ziektewetverzekering zijn voor meerdere groepen toegankelijk. En deze verzekeringen zijn als losse verzekeringen door de startende ondernemer te sluiten. Het is dus niet verplicht én ZW én WIA te verzekeren. Enkel de ZW mag ook.

Voor wie zijn de vrijwillige verzekeringen?

Voor werknemers zijn de WIA en Ziektewetdekking verplicht. Startende zelfstandigen kunnen zich bij het UWV voor deze risico's verzekeren. Er gelden wel enkele voorwaarden:

- De startende zelfstandige moet de dekking binnen vier weken na het einde van zijn loondienstverhouding aanvragen;
- Hij of zij moet jonger zijn dan 65 jaar;
- Het voorafgaande jaar moet er sprake zijn geweest van verplichte verzekering ZW en WIA;
- Er mag geen sprake meer zijn van verplichte verzekering.

De aanvraagtermijn zal medio 2008 worden verruimd naar 13 weken; iets meer tijd dus om de startende zelfstandige hierop te wijzen. De vrijwillige verzekering is overigens geen alleenrecht voor de startende zelfstandige. Overige kandidaten kunnen de meewerkend echtgenoot, de eerder genoemde alfa-hulp, maar ook de werknemer die toe is aan een sabbatical zijn. Verder zijn voor enkele groepen werknemers die in het buitenland gaan werken ook mogelijkheden voor de vrijwillige verzekeringen.

Inhoud van de dekking

De dekking van de vrijwillige verzekering kan dus uit drie verzekeringen bestaan: Ziektewet, WIA en WW. Het verzekerde bedrag mag zelf worden bepaald, maar wordt gemaximeerd op het maximum dagloon dat wordt gehanteerd voor de sociale verzekeringen (thans rond € 46.000). Verder moet het bedrag niet hoger zijn dan het daadwerkelijke (gemiddelde) inkomen. De WW is voor zelfstandigen niet beschikbaar en wordt daarom verder niet behandeld.

Vrijwillige Ziektewetverzekering

De vrijwillige Ziektewetverzekering komt tot uitkering bij ziekte na een wachttijd van twee dagen. Daarmee heeft het vergeleken bij de particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekeringen waar twee weken eigen risico meestal de minimale termijn is, een zeer laag eigen risico. Bij ziekte keert het UWV maximaal 70 procent uit en is er geen premie meer verschuldigd. Ook niet voor de WIA-dekking. De ziekte-wetdekking zorgt verder voor een uitkering van 100 procent tijdens een eventueel zwangerschaps- en bevallingsverlof. Ziekte als gevolg van deze zwangerschap of bevalling is ook verzekerd. Het UWV adviseert een directeur-grootaandeelhouder om geen vrijwillige Ziektewetverzekering af te sluiten. Dit komt omdat de bv het loon doorbetaald bij ziekte van de dga. De Ziektewet zal als subsidiaire dekking dan niet tot uitkering komen.

Het arbeidsongeschiktheids criterium in de Ziektewet is het wettelijke begrip 'passende arbeid'. Het UWV voert de verzuimbegeleiding en re-integratie uit.

De verzekerde die minder dan 35 procent arbeidsongeschikt is, krijgt geen uitkering uit hoofde van de WIA. Is er sprake van ten minste 80 procent arbeidsongeschiktheid en wordt er geen herstel verwacht, dan wordt er 75 procent van het verzekerde inkomen uitgekeerd. Wordt er wel herstel verwacht, dan wordt een uitkering van 70 procent verstrekt. Is de verzekerde tussen de 35 en 80 procent arbeidsongeschikt, dan wordt de uitkering gebaseerd op het inkomen dat de verzekerde nog wel weet te verdienen. Hierbij geldt; hoe meer inkomsten hoe hoger het uiteindelijke inkomen inclusief uitkering zal zijn.

Overbruggingsdekking

De zelfstandig ondernemer zal doorgaans meer gebaat zijn bij een reguliere arbeidsongeschiktheidsverzekering dan bij een vrijwillige verzekering. Vooral de bepaling van arbeidsongeschiktheid biedt bij private verzekeraars een ruimere bescherming. Dit komt omdat bij de private arbeidsongeschiktheidsverzekering bij de vaststelling van arbeidsongeschiktheid uit wordt gegaan van het beroep van de zelfstandige of van zijn opleiding, kennis en ervaring. Bij starters is het echter verstandig om toch de vrijwillige voortzetting van de Ziektewet en WIA te adviseren. Er hoeven voor de vrijwillige verzekering namelijk geen gezondheidswaarborgen geleverd te worden.

Indien vervolgens de starter kiest voor een reguliere AOV en ook geaccepteerd wordt door de verzekeraar, kan de vrijwillige verzekering worden opgezegd. De opzegmogelijkheid is van dag tot dag.

Alternatieve advisering

Er zijn beroepsgroepen waarbij de vrijwillige voortzetting van alleen de Ziektewet een bijzonder voordeel kan opleveren. Deze ondernemers sluiten dan een private arbeidsongeschiktheidsverzekering met een wachttijd van twee jaar, en voor de eerste twee jaar een dekking conform de Ziektewet. Er geldt dan namelijk maar een eigen risicoperiode van twee dagen.

Het kan hierbij gaan om ondernemers met zware fysiek belastende werkzaamheden (stratenmaker, timmerman, stukadoor, et cetera), waarbij veel voorkomende kortdurende lichamelijke klachten op een gewone AOV nooit tot uitkering zouden leiden. De Ziektewet keert na twee wachtdagen al uit.

Wat kost het?

De premie van de vrijwillige verzekering wordt maandelijks in rekening gebracht. Per wet geldt een premie die over het verzekerde bedrag wordt geheven. In 2008 zijn de premiestellingen als volgt:

- De premie voor de vrijwillige Ziektewetverzekering is 6,54 procent;
- De premie voor de vrijwillige WIA-verzekering is 6,37 procent.

Polisopslagen, prolongatiekosten, administratiekosten, termijntoeslagen, laat staan provisie, komen bij deze verzekeringen niet voor. De premie is zelfs fiscaal aftrekbaar. Tot slot de contractstermijn: die is er niet. Opzegtermijn? De verzekering wordt beëindigd op de dag dat de opzegging is ontvangen. Lang niet gek, die vrijwillige verzekering.

Jeroen Vluggen

De auteur is werkzaam als trainer en consultant bij Enkwest Opleiding & Advies B.V.

De Ziektewet keert na twee wachtdagen al uit.

Vrijwillige WIA-verzekering

Na 104 weken van ziekte volgt de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). De regels hiervoor zijn voor de vrijwillig verzekerde gelijk aan die van de verplicht verzekerde. Er wordt dus op basis van gangbare arbeid beoordeeld wat de verzekerde met zijn beperkingen theoretisch nog zou kunnen verdienen. De procentuele inkomenssterugval vormt vervolgens het arbeidsongeschiktheidspercentage.